

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ

Кафедра податків і фіскальної політики

КУРСОВА РОБОТА

на тему:

«МІСЦЕВІ ПДАТКИ ТА ЗБОРИ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

Виконала студентка групи ФО-41

Колодій Ірина

Науковий керівник:

Викладач Іванова Анна Миколаївна

Зміст

Вступ	3
1. Місцеві податки та збори: суть та функції	6
2. Роль і значення місцевих податків та зборів	17
3. Перспективи вдосконалення місцевого оподаткування в Україні	25
Висновки	33
Список використаних джерел	35
Додатки	

Вступ

Місцевим бюджетам як фінансовій основі місцевого самоврядування належить особливе місце в економічній системі країни, а збільшення надходжень до місцевих бюджетів і зміцнення фінансової незалежності органів місцевого самоврядування є актуальним для України.

Однією з головних підвалин кожної демократичної держави є місцеве самоврядування, функціонування якого здійснюється на засадах самостійності та фінансової незалежності. Головною ознакою фінансової незалежності органів місцевого самоврядування є володіння та самостійне розпорядження фінансовими ресурсами.

Закономірність функціонування місцевих фінансів полягає у тому, що основним засобом формування доходів місцевих органів влади є місцеві податки і збори [1]. Вони є складовою частиною податкової системи держави і покликані відповідати інтересам органів місцевого самоврядування, оскільки оцінюються як самостійне джерело доходів місцевих бюджетів.

Значний науковий доробок українських та зарубіжних вчених щодо формування інституту місцевого оподаткування становлять праці Т. Бондарук, В. Буряковського, В. Зайчикової, О. Кириленко, В. Кравченка, М. Карліна, І. Луніної, В. Опаріна, Ю. Пасічника, К. Павлюк, В. Письменного, Л. Тарангул, С. Юрія, Г. Старостенко, І. Ускова та багатьох інших дослідників. Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість публікацій у сфері місцевих бюджетів, проблема формування власної фінансової бази за рахунок місцевих податків та зборів потребує удосконалення видів податків, їх об'єктів оподаткування, системи адміністрування.

Існування місцевих податків і зборів відповідає в першу чергу інтересам територіальних громад, від імені яких діють органи місцевого самоврядування, оскільки такі платежі є виключно їх фінансовою базою. Виходячи з цього, метою введення місцевих податків і зборів є забезпечення місцевих органів влади коштами, необхідними для здійснення їх завдань і функцій, що

перебувають у їх самостійному розпорядженні і концентруються у відповідних бюджетах.

Увага до місцевих податків та зборів пов'язана з тим, що даний вид оподаткування повинен виступити важливим джерелом формування доходів місцевих бюджетів в частині власних доходів. Саме вони покликані зміцнювати місцеві бюджети, розширяти їх фінансову автономію.

Підвищення результативності фінансової діяльності держави передбачає докорінну перебудову податкової системи і вдосконалення такого важливого його інструменту як місцеві податки та збори. Як і кожна держава, що стоїть на шляху розвитку, Україна намагається постійно вдосконалювати податкову систему, щоб та відповідала сучасним ринковим умовам та потребам суспільства. Такий рух необхідний для формування ефективного місцевого самоврядування, спрямованого на розвиток демократичного суспільства та для кращого управління системою державних та місцевих фінансів.

Фінансова децентралізація має велике значення, адже вона є однією з умов незалежності та ефективності місцевих органів, сприяє розвитку всіх аспектів життя населення, враховуючи особливості географічно-територіального, економіко-правового, соціально-політичного характеру територій. Кожна адміністративно-територіальна одиниця має законодавчо закріплене право на економічну самостійність, тому повинна мати власний бюджет, яким самостійно могла б розпоряджатися без зовнішнього втручання. Це необхідність фінансових джерел для організації управління соціальним і економічним життям регіону. Дані джерела формуються на основі певних податків і платежів, що надходять до відповідного бюджету певної території. Таким чином, місцеві бюджети – це основа фінансового стану місцевого самоврядування, яке займається фінансуванням закладів освіти, культури, охорони здоров'я населення, засобів масової інформації, соціальним захистом населення. Податки і збори є однаково важливими для всіх суб'єктів

господарювання. Отже, місцеві податки та збори є визначальними для економіки та населення України.

Мета курсової роботи полягає у дослідженні ролі місцевих податків та зборів в умовах реформування бюджетного та податкового законодавства.

Основними завданнями є:

- узагальнити основи місцевого оподаткування;
- з'ясувати необхідність місцевого оподаткування і його роль у податковій системі держави;
- оцінити роботу податкових органів під час справляння місцевих податків і зборів;
- проаналізувати структуру та динаміку надходжень місцевих податків та зборів;
- виявити перспективи вдосконалення місцевого оподаткування і можливості застосування зарубіжного досвіду.

Об'єктом дослідження є місцеві податки та збори України.

Предметом дослідження є визначення місцевих податків та зборів, їх розмірів, кількості їх надходження, їх динаміка та структура, їх роль у місцевих бюджетах, а ще перспективи розвитку місцевого оподаткування.

У курсовій роботі використано теоретичні методи дослідження (для вивчення місцевого оподаткування, етапів сплати податків, їх надходження і спрямування), статистико-економічний (для аналізу факторів, що впливають на динаміку та структуру надходжень місцевих податків та зборів), а також методи формальної та діалектичної логіки (для аналізу зарубіжного досвіду у сфері місцевого оподаткування і можливості його застосування на практиці).

Інформаційну базу дослідження склали підручники, наукові публікації з обраної тематики, звітні матеріали і власні спостереження.

Курсова робота має таку структуру: вступ, теоретичне питання щодо суті та функцій місцевих податків і зборів, практично-аналітичне питання, яке стосується ролі та значення місцевих податків, питання щодо перспектив

вдосконалення місцевого оподаткування, висновки, список використаних джерел та додатки.

1. Місцеві податки і збори: суть і функції.

Економічна сутність системи місцевого оподаткування полягає в тому, що вона забезпечує органи місцевої влади фінансовими ресурсами для здійснення функцій, передбачених Конституцією України та іншими законодавчими актами. Надходження місцевих податків і зборів забезпечує проведення соціальної політики вирівнювання рівнів соціального та економічного розвитку територій, а також комплексного розвитку територій.. Таким чином, основне призначення місцевих податків і зборів полягає у створенні необхідної фінансової бази для місцевого самоврядування.

Саме місцеві податки і збори повинні становити основну доходну статтю бюджетів територіальних громад міст, селищ, сіл та їх об'єднань і направлятися на підтримку та розвиток місцевої інфраструктури.

Існування місцевих податків і зборів відповідає в першу чергу інтересам територіальних громад, від імені яких діють органи місцевого самоврядування, оскільки такі платежі є виключно їх фінансовою базою. Виходячи з цього, метою введення місцевих податків і зборів є забезпечення місцевих органів влади коштами, необхідними для здійснення їх завдань і функцій, що перебувають у їх самостійному розпорядженні і концентруються у відповідних бюджетах.

Місцеві податки і збори – обов'язкові платежі, що встановлюються сільськими, селищними, міськими радами згідно законодавства, справляються в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць і зараховуються до їх бюджетів. Місцеві органи самоврядування по кожному платежу розробляють і затверджують положення, яким визначається порядок сплати і перерахування до місцевого бюджету податків, зборів (обов'язкових платежів).

Платниками місцевих податків і зборів є юридичні і фізичні особи, незалежно від форм господарювання та власності, які здійснюють діяльність на території України і визначені платниками згідно з базою оподаткування. Податкова система України являє собою сукупність загальнодержавних і місцевих податків та зборів, що справляються в установленому Податковим кодексом України порядку.

Одним із кроків інтеграції в Європейський Союз є підписання Європейської хартії місцевого самоврядування, згідно з якою органи місцевого самоврядування мають право в рамках національної економічної політики на власні адекватні фінансові ресурси, якими вони можуть вільно розпоряджатися в межах своїх повноважень.

Згідно зі ст. 8 Податкового кодексу України [2], до місцевих належать податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених цим Кодексом, рішеннями сільських, селищних, міських рад та рад об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, у межах їх повноважень і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад.

Склад місцевих податків і зборів представлено в таб.1.

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ	
МІСЦЕВІ ПОДАТКИ:	МІСЦЕВІ ЗБОРИ:
Єдиний податок	Збір за місця для паркування транспортних засобів
Податок на майно: - податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; - транспортний податок; - плата за землю.	Туристичний збір

Таб.1 Склад місцевих податків і зборів

Згідно статті 10 Податкового кодексу України [2] до місцевих податків належать:

- Податок на майно, який включає:

- Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- Транспортний податок;
- Плата за землю.
- Єдиний податок.

До місцевих зборів належать:

- Збір за місця паркування транспортних засобів;
- Туристичний збір.

Місцеві ради, створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, повинні у межах своїх повноважень прийняти рішення про встановлення місцевих податків та зборів [3]. Під час встановлення податків та зборів обов'язково слід визначити такі елементи:

- платники податку;
- об'єкт оподаткування;
- база оподаткування;
- ставка податку;
- порядок обчислення податку;
- податковий період;
- строк та порядок сплати податку;
- строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку.

Разом із цим під час встановлення податку можуть передбачатися податкові пільги та порядок їх застосування. Натомість встановлювати індивідуальні пільгові ставки місцевих податків та зборів для окремих юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців і фізичних осіб або звільняти їх від сплати таких податків та зборів органи місцевого самоврядування не мають права.

Рішення про встановлення місцевих податків та зборів має бути офіційно оприлюднено до 15 липня року, що передує бюджетному періоду, в якому планується застосування встановлюваних податків та зборів. В іншому разі норми відповідних рішень будуть застосовуватися не раніше початку бюджетного періоду, наступного за плановим періодом.

У разі якщо місцева рада не прийняла рішення про встановлення відповідних місцевих податків і зборів, до моменту прийняття рішення вони будуть справлятися виходячи з норм податкового кодексу (ПК) із застосуванням мінімальних ставок. А от плата за землю в такому випадку має справлятися із застосуванням ставок, що діяли до 31 грудня року, котрий передує бюджетному періоду, в якому планується застосування плати за землю. Тож для місцевих рад дуже важливо розробити, затвердити та оприлюднити рішення про встановлення місцевих податків та зборів до 15 липня року, що передує бюджетному періоду, в якому планується застосування відповідних податків і зборів.

Офіційно оприлюднене рішення про встановлення місцевих податків та зборів є нормативно-правовим актом з питань оподаткування місцевими податками та зборами на території відповідної місцевої ради.

Згідно статті 266 Податкового кодексу України [2] платниками податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, є фізичні і юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової або нежитлової нерухомості. Об'єктом оподаткування є об'єкт житлової та нежитлової нерухомості. У свою чергу, до об'єктів житлової нерухомості належать будівлі, віднесені відповідно до законодавства до житлового фонду, а також дачні та садові будинки. До об'єктів нежитлової нерухомості відносяться будівлі, приміщення, що не віднесені відповідно до законодавства до житлового фонду.

Базою оподаткування є загальна площа об'єкту житлової і нежитлової нерухомості, в тому числі його часток. База оподаткування об'єктів, які перебувають у власності фізичних осіб, обчислюється контролюючими органами на підставі даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. А тих, що є у власності юридичних осіб – обчислюється такими особами самостійно.

Відповідно до статті 267 Податкового кодексу України [2] платниками транспортного податку є фізичні і юридичні особи, в тому числі нерезиденти,

які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні автомобілі, що є об'єктами оподаткування. Об'єктом оподаткування є легкові автомобілі, які використовувалися до 5 років і мають об'єм циліндрів двигуна понад 3000 куб.см.

Ставки податку встановлюються з розрахунку на календарний рік у розмірі 25 000 грн. за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування. Обчислення суми податку з об'єкта оподаткування фізичних осіб здійснюється контролюючим органом за місцем реєстрації платника податку. Платники податку – юридичні особи самостійно обчислюють суму транспортного податку станом на 1 січня звітного року і до 20 лютого цього ж року подають контролюючому органу за місцем реєстрації об'єкта декларацію у встановленій формі. Податок сплачується за місцем реєстрації об'єктів оподаткування (легкових автомобілів) і зараховується до міського бюджету згідно з положеннями БК. Транспортний податок підлягає сплаті у такі строки:

- фізичними особами – протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення;
- юридичними особами – авансовими внесками щокварталу – до 30 числа місяця, що настає за звітнім кварталом, які відображаються в річній податковій декларації.

Плата за землю — це обов'язковий платіж у складі податку на майно, що справляється у формі земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної і комунальної власності. При цьому земельний податок слід розглядати як обов'язковий платіж, що справляється з власників земельних ділянок та земельних часток (паїв), а також постійних землекористувачів. А під орендною платою за земельні ділянки державної і комунальної власності необхідно розуміти обов'язковий платіж, який орендар вносить орендодавцеві за користування земельною ділянкою [5].

Органи місцевого самоврядування встановлюють ставки плати за землю та пільги щодо земельного податку, що сплачуються на відповідній території.

Платниками плати за землю є власники земельних ділянок, земельних паїв, землекористувачі. Об'єктами оподаткування є земельні ділянки та земельні паї, які перебувають у власності. Базою оподаткування є нормативно-грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації та площа земельних ділянок, нормативно-грошову оцінку яких не проведено.

Рішення ради щодо нормативної грошової оцінки земельних ділянок, розташованих у межах населених пунктів, має бути офіційно оприлюднено до 15 липня року, що передує бюджетному періоду, в якому планується застосування такої грошової оцінки або змін (плановий період).

Ставка податку за земельні ділянки, нормативно-грошову оцінку яких проведено, встановлюється у розмірі не більше 3% від їх нормативно-грошової оцінки, а для сільськогосподарських угідь – не більше 1% від їх нормативно-грошової оцінки. Підставою для нарахування плати за землю є дані Державного земельного кадастру.

Від сплати вказаної плати звільняються інваліди I та II груп, пенсіонери за віком, ветерани війни та особи на яких поширена дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», особи, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС, особи, які виховують трьох і більше дітей віком до 18 років, а також громадські організації інвалідів України, санаторно-курортні і оздоровчі заклади громадських організацій інвалідів і їх реабілітаційні установи.

Єдиний податок – це найпоширеніша з діючих систем оподаткування підприємців. Ключовим поняттям, пов'язаним з застосуванням єдиного податку, є поняття спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності. Під цим терміном слід розуміти особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих із них на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених ПК, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності. Юридична особа чи фізична особа — підприємець може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо вона відповідає

вимогам та реєструється платником єдиного податку в порядку, визначеному ПК.

Платниками єдиного податку являються суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку і звітності. Вони поділяються на такі групи платників [6]:

- Перша група – фізичні особи-підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках або проводять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 300 000 грн;
- Друга група – фізичні особи-підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах одночасно, не перевищує 10 осіб та обсяг доходу не перевищує 1500000грн.;
- Третя група – фізичні особи-підприємці, які не використовують працю найманих осіб або використовують в необмеженій кількості та юридичні особи-суб'єкти господарювання, у яких протягом календарного року обсяг доходів не перевищує 2000000 грн.;
- Четверта група – сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній звітний рік дорівнює або перевищує 75%.

Не можуть бути платниками єдиного податку 1-3 груп суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність з організації, проведення азартних ігор, лотерей, парі, обмін іноземної валюти, виробництво, видобуток і реалізацію дорогоцінних металів і каміння тощо.

Доходом платника єдиного податку для фізичної особи-підприємця 1-3 груп є дохід, отриманий протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формі. При цьому до доходу не включаються пасивні

доходи у вигляді відсотків, дивідендів, роялті, страхові виплати, а також доходи, отримані від продажу рухомого і нерухомого майна, яке належить фізичній особі і використовується в її господарській діяльності. Для юридичної особи доходом є будь-який дохід, включаючи дохід представництв, філій, відділень, отриманий протягом звітного періоду [6].

Об'єктом оподаткування для платників єдиного податку 4 групи є площа сільськогосподарських угідь або земель водного фонду, що перебуває у власності сільськогосподарського виробника.

Базою їх оподаткування є нормативно-грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь з урахуванням коефіцієнту індексації, визначеного станом на 1 січня звітного року. Базою оподаткування для платників єдиного податку четвертої групи для земель водного фонду є нормативна грошова оцінка ріллі у відповідному регіоні з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня базового податкового року. Підставою для нарахування єдиного податку платникам четвертої групи є дані державного земельного кадастру та дані з державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

Для платників 1 і 2 груп ставки єдиного податку встановлюються у % до розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового року, а для платників 3 групи - у % до їхнього доходу [2]:

- для 1 групи платників єдиного податку – до 10% розміру мінімальної заробітної плати;
- для 2 групи платників єдиного податку – до 20% розміру мінімальної заробітної плати;
- для 3 групи платників єдиного податку – 3% доходу у разі сплати ПДВ згідно Податкового кодексу, 5% доходу у разі включення ПДВ до складу єдиного податку .

Для фізичних осіб — підприємців, які здійснюють діяльність з виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння

органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, ставка єдиного податку встановлюється у розмірі 5 % їхнього доходу.

Податковим періодом для платників єдиного податку 1, 2 та 4 груп є календарний рік. Натомість для платників єдиного податку третьої групи податковий період дорівнює календарному кварталу. Податковий період починається з 1-го числа першого місяця податкового періоду і закінчується останнім календарним днем останнього місяця податкового періоду.

Згідно статті 268 Податкового кодексу [2] платниками збору за місця для паркування транспортних засобів є юридичні особи, їх філії, фізичні особи-підприємці, які згідно з рішенням сільських або міських рад організують та проводять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках.

Об'єктом оподаткування збором є земельна ділянка, яка згідно з рішенням місцевої ради спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах або інших місцях, а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги, які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету. Не є об'єктом оподаткування площі земельної ділянки, яка відведена для безоплатного паркування транспортних засобів, передбачених ст. 30 Закону № 875. Кількість місць для безоплатного паркування не може становити менше 10% загальної кількості місць на спеціально обладнаних чи відведених майданчиках для паркування.

Базою оподаткування є площа земельної ділянки, відведена для паркування, а також площа комунальних гаражів, стоянок, паркінгів, які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету.

Ставки збору встановлюються за кожен день впровадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів у гривнях за 1кв.м площі земельної ділянки, відведеної для такої діяльності, у розмірі від 0,03 до 0,15% мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного року.

Туристичний збір — це місцевий збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету. Туристичний збір встановлюється відповідно до вимог ст. 268 ПК [2]. Платниками цього збору є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які перебувають на території відповідної ради та отримують (споживають) послуги з тимчасового проживання (ночівлі) із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк. Водночас не можуть бути платниками туристичного збору особи, які:

- постійно проживають, у тому числі на умовах договорів найму;
- особи, які прибули у відрядження;
- інваліди, діти-інваліди та особи, що супроводжують інвалідів І групи або дітей-інвалідів (не більше одного супроводжувачого);
- учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;
- ветерани війни;
- діти віком до 18 років;
- особи, які прибули за путівками (курсівками) на лікування, оздоровлення, реабілітацію до лікувально-профілактичних, фізкультурно-оздоровчих та санаторно-курортних закладів, що мають ліцензію на медичну практику;
- дитячі лікувально-профілактичні, фізкультурно-оздоровчі та санаторно-курортні заклади.

Ставка туристичного збору встановлюється у розмірі від 0,5 до 1% до бази справляння збору. Особливість справляння цього збору полягає в тому, що це роблять податкові агенти під час надання послуг і зазначають суму сплаченого збору окремим рядком у рахунку на проживання.

Базовий податковий період для туристичного збору дорівнює календарному кварталу. Сума туристичного збору, обчислена відповідно до податкової декларації, сплачується податковими агентами до відповідного бюджету щоквартально у визначений для квартального звітного періоду строк за місцезнаходженням податкових агентів. Податкова декларація з туристичного збору подається до контролюючих органів щокварталу протягом 40 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного кварталу.

Зокрема, на території міста Тернополя рішенням Тернопільської міської ради від 30.06.2015р. №6/60/27 «Про місцеві податки і збори» встановлено наступні місцеві податки і збори [10]:

1. Збір за місця для паркування транспортних засобів у відсотках від мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня бюджетного року, в залежності від місць паркування .
2. Туристичний збір у розмірі 1% від вартості усього періоду проживання.
3. Єдиний податок для платників першої групи – 10% прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого 1 січня податкового (звітного року), на всі види діяльності згідно з КВЕД ДК 009:2010, які дозволені для даної групи платників податковим кодексом, для другої групи – 15% від мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного року, на всі види діяльності згідно з КВЕД ДК 009:2010, які дозволені для даної групи платників.
4. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, для об'єктів житлової нерухомості - 1% від розміру мінімальної зарплати, встановленої на 1 січня звітного року, за 1кв.м бази оподаткування.
5. Транспортний податок – 25000грн. за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування згідно із ст.267 Податкового кодексу.
6. Плата за землю – у розмірі не більше 3% від нормативно-грошової оцінки земель, для земель загального користування – не більше 1% від їх нормативно-грошової оцінки, а для сільськогосподарських угідь – не менше 0,3% та не більше 1% їх нормативно-грошової оцінки.

Найповніше сутність податків характеризують виконувані ними функції – фіскальна та розподільчо-регулююча.

Фіскальна функція полягає в тому, що через справляння встановлених місцевими радами податків і зборів створюються доходи, які необхідні для забезпечення виконання покладених на них функцій.

Розподільчо-регулююча функція полягає у забезпеченні неперервності інвестиційних процесів, зростання фінансових результатів бізнесу, сприяння збільшенню коштів.

В усіх державах на різних етапах їхнього історичного розвитку податки виконували передусім фіскальну функцію, тобто забезпечували централізацію певної частини ВВП в державному бюджеті з метою фінансування державних витрат. Протягом останніх двох десятиліть значного розвитку набула регулююча функція податків. Суть її полягає у впливі податків на різні аспекти діяльності їх платників.

2. Роль і значення місцевих податків та зборів.

Ефективна та дієва система місцевого самоврядування є важливим елементом функціонування демократичної держави. Для забезпечення виконання своїх функцій, створення належного життєвого середовища для населення громади органи місцевого самоврядування повинні мати у своєму розпорядженні достатні фінансові ресурси, основу яких складають кошти відповідних бюджетів.

Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» [4] визначено, що місцеві бюджети мають бути достатніми для здійснення органами місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень і забезпечення мешканців відповідних громад якісними публічними послугами.

Основним інструментом, за допомогою якого територіальні громади здійснюють свої функції, є бюджет. Тому питанням і проблемам, що стосуються формування дохідної частини бюджетів місцевого самоврядування,

пошуку і реалізації резервів їх наповнення, розширенню бази оподаткування приділяється досить велика увага.

Одним із суттєвих джерел доходів місцевих бюджетів є надходження від встановлених законодавством податків, зборів та інших платежів, у тому числі за рахунок місцевих податків і зборів. Підвищення ролі місцевих податків і зборів та збільшення їх частки у власних доходах місцевих бюджетів – головне завдання, яке визначив Уряд України і в реалізації якого якому зацікавлені органи місцевого самоврядування [4].

Упродовж останніх років в Україні були здійснені суттєві кроки щодо фінансової децентралізації та зміцнення ресурсної бази органів місцевого самоврядування. Внесені зміни до податкового та бюджетного законодавства в частині збільшення обсягів як власних доходів місцевих бюджетів, так і місцевих податків та зборів, зокрема: ліквідовані неефективні податки, видатки на адміністрування, що були більшими, ніж надходження від таких податків і зборів; введено нові економічно ефективні податки; розширено перелік типів об'єктів оподаткування; змінено податкові ставки; розширено коло платників податків; окремі загальнодержавні податки віднесено до місцевих податків тощо.

Враховуючи ці зміни, а також з огляду на мотиваційний аспект та безпосередній вплив органів місцевого самоврядування на запровадження та мобілізацію місцевих податків і зборів, можна чітко прослідкувати динаміку зростання їх питомої ваги в доходах місцевих бюджетів України (без трансфертів).

Зважаючи на покращення стану мобілізації надходжень та зміну структури місцевих податків і зборів їх частка у доходах місцевих бюджетів (без трансфертів та власних надходжень бюджетних установ) значно зросла за останні роки. Якщо у 2011 році їх частка становила лише 3,2%, то у 2014 році вона зросла майже у 3 рази – до 8,8%, а в 2017 році вже становить 28% [8].

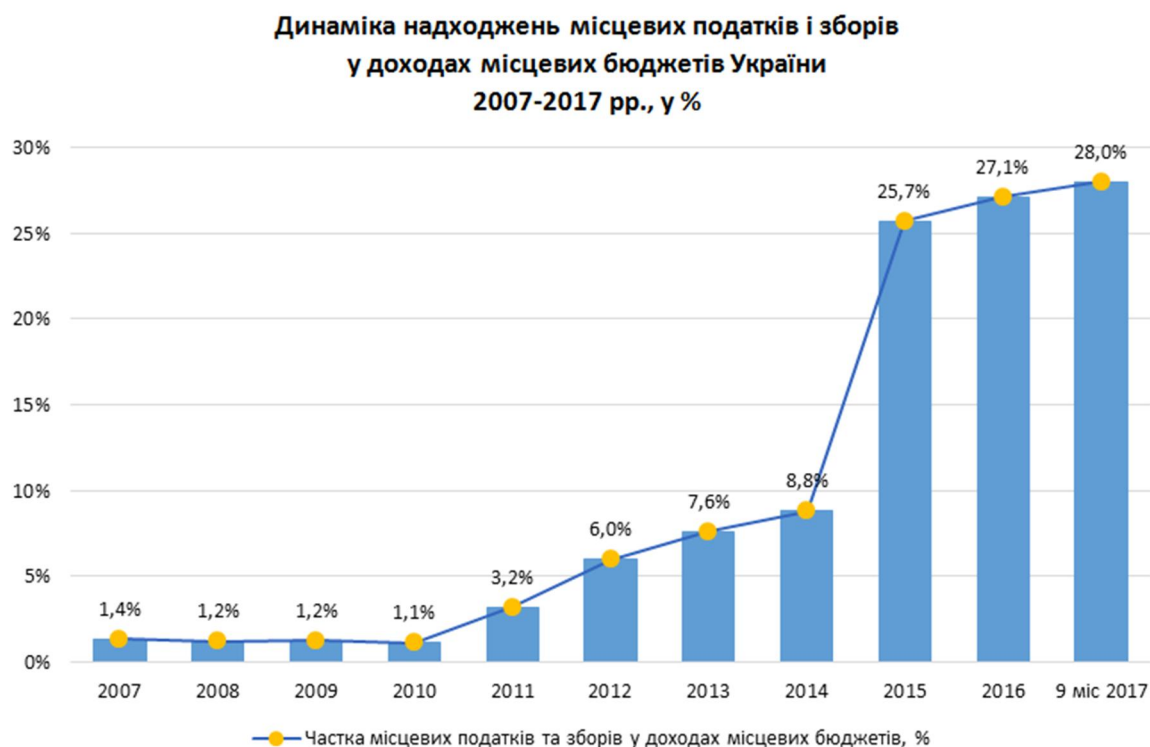
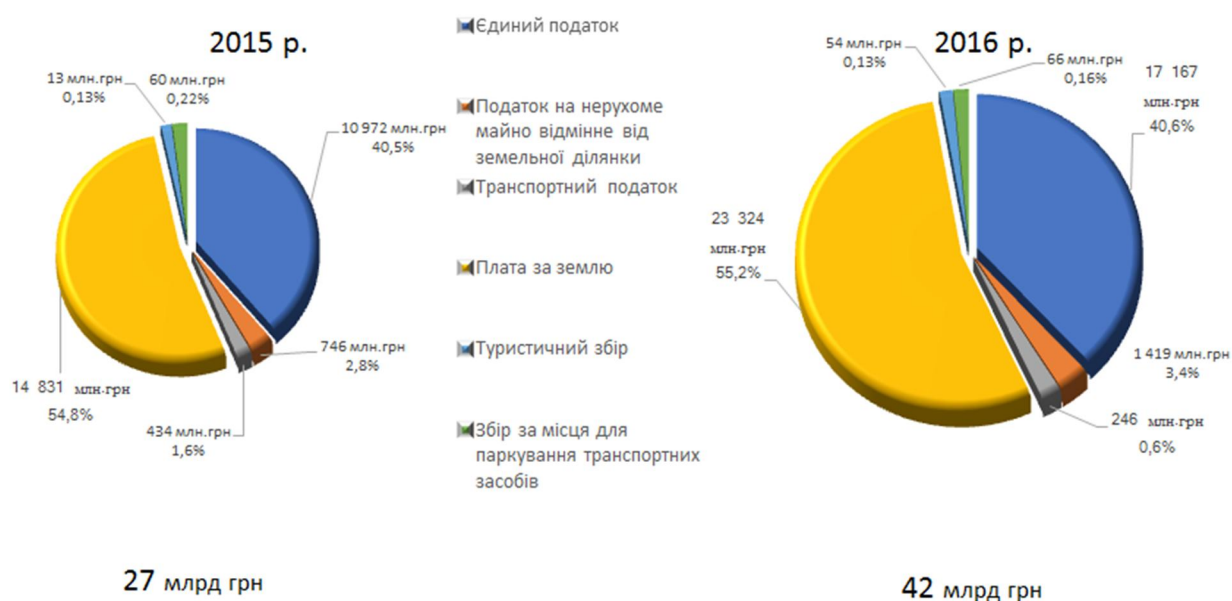

Рис.2,1 Динаміка надходжень місцевих податків та зборів у доходах місцевих бюджетів України 2007-2017рр. [8]

Беручи до уваги те, що запровадження та встановлення розміру ставок місцевих податків і зборів (в межах, визначених Податковим кодексом) є повноваженнями органів місцевого самоврядування, вони мають реальні можливості впливати на обсяги надходжень зазначених платежів до відповідних бюджетів. Відповідно, формування значної частини доходів власних бюджетів знаходиться у прямій залежності від того, наскільки ефективно органи місцевого самоврядування зможуть організувати весь комплекс робіт по запровадженню та мобілізації місцевих податків і зборів [8].

Структура місцевих податків та зборів за 2015-2016 рр.

Ри.2,2 Структура місцевих податків та зборів за 2015-2016рр. [8]

Про це яскраво свідчать показники виконання місцевих бюджетів за 9 місяців 2017 року.

Так, за підсумками січня-вересня 2017 року обсяг надходжень місцевих податків і зборів в цілому по Україні становить 37,8 млрд грн, що на 7,7 млрд грн або на 25,5% більше надходжень за аналогічний період 2016 року. Найбільшу питому вагу у структурі місцевих податків і зборів займають надходження від плати за землю (52,6%) та єдиного податку (42%).

Необхідно відзначити, що темпи надходжень місцевих податків і зборів до бюджетів об'єднаних територіальних громад більше ніж по інших рівнях місцевих бюджетів, зокрема і по містах обласного значення. За 9 місяців поточного року вони зросли на 30,6%, тобто динаміка зростання по ОТГ є на 5,1 відсоткових пунктів вищою, ніж в цілому по Україні [8].

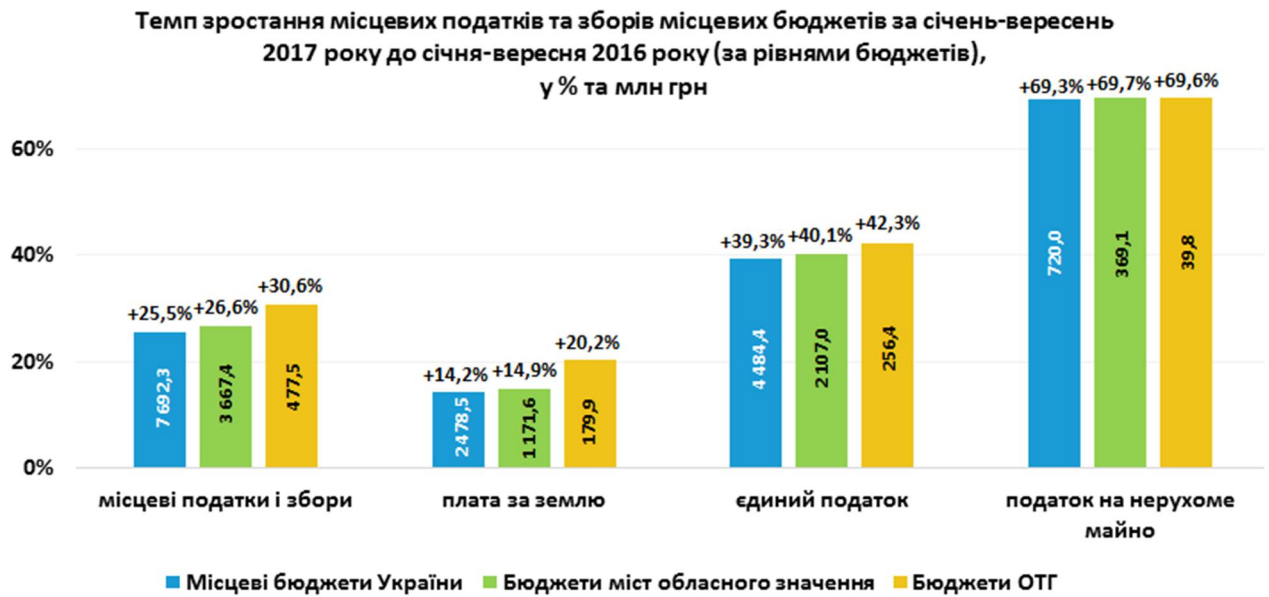

Рис.2,3 Темп зростання місцевих податків та зборів місцевих бюджетів за січень-вересень 2017р. до січня-вересня 2016р. [8]

У розрізі окремих платежів також зберігається аналогічна тенденція. Зокрема, надходження до усіх місцевих бюджетів плати за землю зросли у звітному періоді на 14,2%, тоді як по об'єднаних громадах показник росту становить 20,2%. Доходи місцевих бюджетів від єдиного податку збільшилися на 39,3%, у той же час по об'єднаних громадах – на 42,3%. Загалом, частка місцевих податків і зборів у доходах ОТГ становить майже 33% у структурі усіх власних доходів. Показники фактичного виконання бюджетів свідчать про більш кращий рівень мобілізації місцевих податків і зборів по бюджетах об'єднаних територіальних громад, ніж у цілому по всіх місцевих бюджетах України. На підставі цього можна говорити про те, що мотиваційна складова щодо акумулювання та нарощування доходів є більш високою саме в об'єднаних громадах.

Розглянемо динаміку надходжень місцевих податків і зборів до бюджету міста Тернополя за 2014-2017 роки [14][15][16][17].

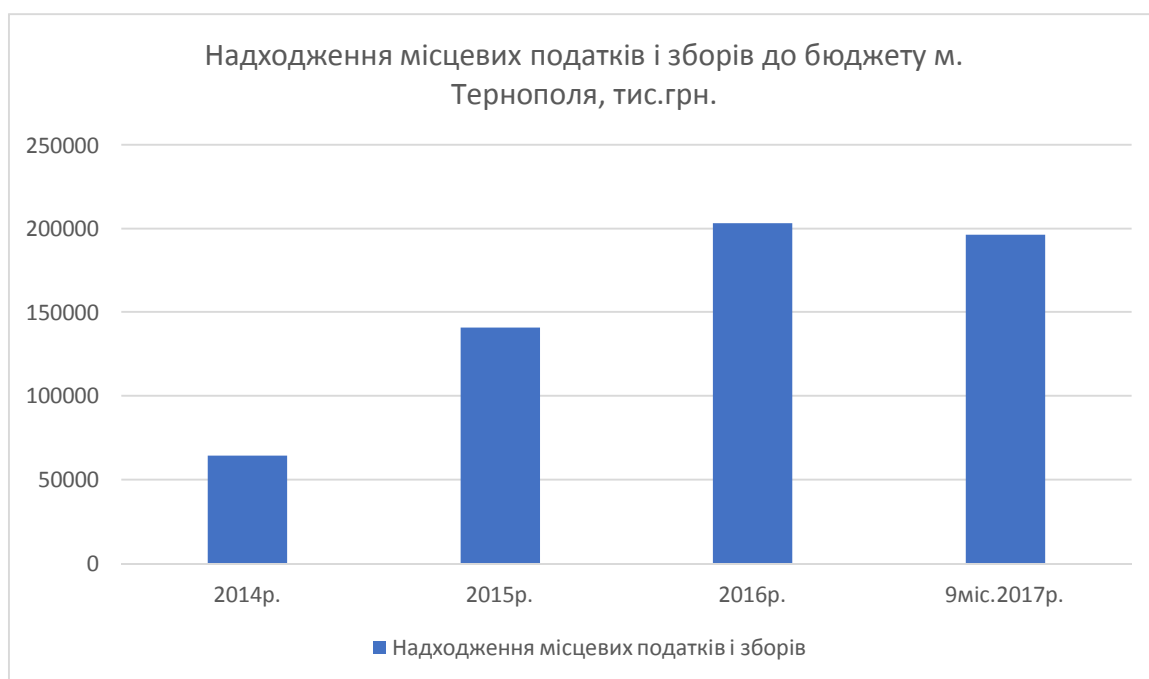

Рис.2,4 Надходження місцевих податків і зборів до бюджету міста Тернополя [14; 15; 16; 17]

Аналізуючи динаміку надходжень місцевих податків і зборів до бюджету м. Тернопіль за 2014-2017рр. спостерігаємо значне збільшення поступлень місцевих податків і зборів в 2015 році порівняно з 2014 роком. В 2015р. вони склали 141065,0 тис.грн. і збільшились в порівнянні з 2014р. на 76840,8 тис.грн. або 119,6%.

Надходження місцевих податків і зборів в 2016р. склали 203290,4 тис.грн. або зросли в порівнянні з 2015р. на 62225,4 тис.грн. або 44,2%, а за 9 місяців 2017р. вони склали – 196651,9 тис.грн.

Аналіз надходжень місцевих податків і зборів до бюджету м.Тернополя за 2014-2017рр. Характеризується даними таблиці 2,1 [14; 15; 16; 17]:

тис.грн.

Назва доходів	Факт за 2014р.	Факт за 2015р.	Факт за 2016р.	Факт за 9 міс.2017р.
Загальний фонд				
1.Податок на майно в тому числі:	-	68557,6	97102,6	85232,3
1.1 Податок на	-	8708,9	17652,3	18425,3

нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки				
1.2 Плата за землю	-	57284,3	77867,2	65224,9
1.3 Транспортний податок	-	2564,4	1583,1	1642,1
2.Єдиний податок	-	71808,0	104988,9	109647,1
3.Збір за місця паркування транспортних засобів	937,0	985,4	1201,4	1681,0
4.Туристичний збір	58,5	87,4	114,6	80,4
5.Збір за проведення деяких видів підприємницької діяльності	5193,5	-373,4	-117,0	-48,9
Спеціальний фонд				
1.Податок на нерухоме майно	156,0	-	-	-
2.Збір за проведення торговельної діяльності нафтопродуктами	223,3	-	-	-
3.Єдиний податок	57655,9	-	-	-
Всього:	64224,2	141065,0	203290,4	196651,9

Таб.2,1 Надходження місцевих податків і зборів до місцевого бюджету міста Тернополя за 2015-2017 роки [14; 15; 16; 17].

Проведений аналіз надходжень місцевих податків і зборів до бюджету м.Тернополя свідчить, що найбільшу питому вагу в надходженнях 2016р. займає єдиний податок – 51,6%, який зріс до поступлень 2015р. на 46,2% і становить 104988,9 тис.грн. За 9 місяців 2017р. його частка склала – 55,7% і становить 109647,1 тис.грн. Вказаний ріст спричинений збільшенням кількості платників цього податку.

Питома вага плати за землю склала в загальних надходженнях місцевих податків і зборів у 2015р. – 40,6%, в 2016р. – 38,3%, а за 9 місяців 2017р. –

33,2%. Поступлення вказаної плати становлять в 2016р. 77867,2 тис.грн. і збільшилися проти 2015р. на 20582,9 тис.грн., а за 9 місяців 2017р. – 65224,9 тис.грн.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в 2016р. склав в бюджеті міста 17652,3 тис.грн. або становить 8,7% в загальних поступленнях місцевих податків і зборів, а за 9 місяців 2017р. – 18425,3 тис.грн. або 9,4% в загальних поступленнях.

Надходження туристичного збору займають незначну частку в місцевих податках і зборах: в 2015р. – 0,06%, в 2016р. – 0,06%, а за 9 місяців 2017р. – 0,05% і склали відповідно 87,4 тис.грн., 114,5 тис.грн. і 80,4 тис.грн.

Збір за місця паркування транспортних засобів становить в 2016р. 1201,4 тис.грн. і зріс проти 2015р. на 216,0 тис.грн. або на 21,9%. За 9 місяців 2017р. він склав 1681,0 тис.грн. і збільшився проти 2016р. на 39,9%.

Питома вага місцевих податків і зборів в доходах бюджету м.Тернополя за 2015-2017рр. характеризується даними таблиці 2,2 [11; 12; 13]:

тис.грн.

Роки	Місцеві податки і збори, тис.грн.	Доходи бюджету, тис.грн.	Питома вага місцевих податків і зборів у доходах бюджету, %
2015	141065,0	1301160,7	10,8
2016	203290,5	1649930,1	12,3
9міс.2017	196651,9	1664532,9	11,8

Таб.2,2 Питома вага місцевих податків і зборів в доходах бюджету міста Тернополя за 2015-2017 роки [11; 12; 13].

Наведені дані свідчать, що місцеві податки і збори бюджету м.Тернополя не відіграють дуже важливої фінансової ролі в наповненні міського бюджету. Протягом 2015-2016рр. їх питома вага коливалась від 10,8% в 2015р. до 12,3% в 2016р. За 9 місяців 2017р. питома вага місцевих податків і зборів в загальних доходах бюджету складає 11,8%.

На надходження до місцевих бюджетів значною мірою вплинуло те, що у 2015 році плату за землю віднесено до місцевих податків і зборів, для платників єдиного податку 3 групи зменшено ставку єдиного податку, сільськогосподарських товаровиробників виділено в окрему 4 групу платників єдиного податку. Загалом наведені дані свідчать про підвищення фіскальної ролі місцевих податків і зборів у наповненні місцевих бюджетів країни – збільшилися як обсяг, так і питома вага місцевих податків і зборів в доходах місцевих бюджетів.

3. Перспективи вдосконалення місцевого оподаткування в Україні

Кожного року відбуваються зміни у законодавчій базі податків, тобто система оподаткування України поступово вдосконалюється.

До основних суттєвих змін нормативно- законодавчої бази 2017 р. відносно 2016 р. податків на майно належать:

- розширення переліку об'єктів, які не є об'єктом оподаткування податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- зниження максимальної межі ставки податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, що може встановлюватися за рішенням сільської, селищної, міської рад або ради об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, із 3% до 1,5% мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 кв. м бази оподаткування;
- пільги зі сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, розширили також на нежитлові приміщення;
- зміна об'єкта оподаткування транспортним податком, а саме, середньоринкової вартості легкових автомобілів, які стають об'єктом оподаткування. Із 2017 р. такими об'єктами є легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно) та середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати (у 2016 р. даний вартісний показник становив 750 розмірів мінімальної заробітної плати), встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року;
- розширено список суб'єктів господарської діяльності які мають пільги, а саме звільняються від сплати земельного податку [9].

Збір за місця для паркування транспортних засобів зазнав змін у вигляді зниження максимального рівня ставки даного збору з 0,15% мінімальної заробітної плати до 0,075% мінімальної заробітної плати за 1 кв. м площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності.

Змінено прив'язку ставки єдиного податку для платників першої групи до розміру мінімальної заробітної плати на прив'язку до розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня податкового (звітного) року.

Місцеві податки і збори повинні стати надійним інструментом регулювання економічного розвитку територій, вирішення різнопланових проблем, які виникають, зменшення соціальних проблем.

Реформування місцевих податків і зборів у напрямку посилення їх фіскального значення повинно передбачати розширення переліку тих місцевих податків, які є платою за певні місцеві послуги і відображають політику місцевих властей.

Для збільшення ролі місцевих податків і зборів необхідно зосередити увагу на низці проблем, які є в системі місцевого бюджетування. До них належать перевищення адміністративних витрат порівняно із надходженнями в таких бюджетах, обмеження можливостей місцевої влади стосовно встановлення і сплати місцевих податків і зборів, складність процесу оподаткування.

Таким чином, з метою удосконалення та розширення бази місцевого оподаткування перспективними напрямами є:

1) віднесення до майнового податку доходів від продажу об'єктів майна і майнових прав; частини доходів від операцій з майном; доходів від надання майна в лізинг, оренди або суборенди (строкове володіння або користування); доходів від успадкованого чи отриманого у дарунок майна;

2) забезпечення удосконалення системи адміністрування майнового податку шляхом формування повноцінного земельного кадастру та проведення грошової оцінки (переоцінки) земель у населених пунктах та за їх межами з урахуванням ринкового фактору [22].

Враховуючи досвід зарубіжних країн, для посилення фіскальної значущості місцевих податків і зборів в частині формування дохідної бази місцевих бюджетів, слід оптимізувати їх кількісний і якісний склад та на законодавчому рівні дозволити органам місцевої влади впроваджувати такі місцеві податки та збори:

- податок за розміщення грального бізнесу;
- податок з реклами за розміщені рекламні щити або рекламні пристрої;
- податок на транспортні засоби (вантажівки та трактори з максимальною масою понад 3,5 тон; причепи та напівпричепи, які разом з транспортним засобом мають допустиму загальну масу 7 тонн і вище; автобуси);
- збір за паркування автотранспорту на прибудинкових територіях у темну добу;
- збір за огороження прибудинкових територій чи житлових будинків;
- цільовий збір за експлуатацію системи вивозу, сортування, транспортування та утилізації побутових відходів;
- цільовий збір на охорону довкілля, впорядкування парків і кладовищ [22].

Наведений перелік можливих надходжень місцевих податків та зборів буде сприяти збільшенню дохідної частини місцевих бюджетів, що знайде своє відображення у розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

Відсутність повних баз даних стосовно власників житлової нерухомості не дозволяє податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, в повній мірі виконувати свою фіскальну функцію, що призводить до значних недопоступлень до бюджету. Необхідно передбачити обов'язкову передачу баз відповідних даних органам Державної фіскальної служби з боку всіх інстанцій (в тому числі тих, що надають комунальні послуги населенню, нотаріусів), які володіють інформацією про власників житла.

Граничні фіксовані ставки єдиного податку (до 10% та до 20% розміру мінімальної заробітної плати) не відповідають економічним реаліям, оскільки вони прив'язані до мінімальної заробітної плати на початок року та залишаються незмінними протягом року – не враховують вплив інфляційних процесів та не забезпечують справедливого податкового навантаження на відміну від відсоткових ставок від доходу для 3 групи платників. На мою думку, шляхом вирішення даної проблеми може бути збільшення граничних ставок для 1-2 груп платників з 10-20% до 15-25% від мінімальної заробітної плати, передбачивши відповідні зміни в Податковому кодексі України.

Слабка бюджетоутворююча роль туристичного збору, за виключенням населених пунктів, які мають статус курортних зон та центрів туризму, тому, що від його сплати звільняються на законодавчому рівні відряджені працівники та інші категорії. Також відсутня прив'язка його розміру до мінімальної зарплати, що не дозволяє бюджетам більшості територіальних громад розглядати його як суттєве фіскальне джерело доходів. Шляхом вирішення цього питання може бути запровадження уточнюючого коефіцієнта до ставки збору на відсоток росту мінімальної заробітної плати.

Відсутній механізм надання пільг по орендній платі за землю потребуючим категоріям платників. Це пов'язано з тим, що Податковим кодексом України не дозволяється надавати пільги по орендній платі за землю, яка на сьогодні не може бути меншою від 3% від нормативно-грошової оцінки землі. Проте певні категорії платників, зокрема, організації інвалідів, не в змозі сплачувати орендну плату за землю, яка хоч і віднесена до категорії місцевих податків, обмежена граничним мінімальним розміром, що не дає право місцевим громадам звільняти від її сплати або зменшувати ставку. Можливим шляхом вирішення проблеми є передбачення на законодавчому рівні мінімальної ставки орендної плати за землю (наприклад 0,01% від грошової оцінки землі) саме в частині для громадських організацій інвалідів (УТОС, УТОГ та інші) або ж надання права органам місцевого самоврядування звільняти від її сплати цю категорію платників [9].

Шляхом вдосконалення системи місцевого самоврядування може бути запровадження нових, актуальних сьогодні податків і зборів: екологічних, збору на право розміщення офісів в центральній частині міста, податку на цінні папери, грошові капітали.

Не менш важливою є і активізація роботи з підвищення правової культури населення, зокрема, роз'яснення податкового законодавства, значення своєчасності й повноти сплати податків, а також відповідальності за ухилення від їх сплати.

Досвід формування місцевих бюджетів у зарубіжних країнах свідчить про те, що роль власних джерел наповнення місцевих бюджетів неодмінно повинна зростати. Доходи місцевих бюджетів у різних країнах формуються по-різному. Про те можна констатувати, що джерела наповнення дохідної частини місцевих бюджетів скла даються із податкових та неподаткових надходжень, субсидій та дотацій з центрального бюджету та позик (кредитів).

Але одним із найважливіших джерел доходів місцевих бюджетів є податки. Необхідно зазначити, що у різних країнах існує різна кількість податків та зборів. Цікавим є досвід Великої Британії у сфері місцевого оподаткування: тут функціонує лише один місцевий податок, він справляється з нерухомого майна. В інших країнах кількість місцевих податків значно більша: у Німеччині — близько 45, Франції — понад 50, в Італії — понад 70, у Бельгії — понад 100 податків і зборів [22].

У розвинених країнах, за даними О.А. Івашко, множинність місцевих податків розподіляється за такими групами:

- прями реальні податки: на рухоме і нерухоме майно, землю, з власників транспортних засобів, промисловий, екологічний тощо;
- прями податки на доходи: фізичних і юридичних осіб, спадщини, дарування;

- непрямі податки на продаж: акцизи на бензин, тютюн, спиртні напої, на роздрібний продаж тощо:

- збори і мита: на прибирання та вивіз сміття, за паркування автотранспорту, за полювання і риболовлю, з власників собак, за видачу ліцензій і посвідчень, послуги цвинтарів тощо.

Цікавим є досвід місцевого оподаткування у Франції. У податковій системі цієї країни місцеві податки відіграють значну роль. Із системи місцевих податків виділяють чотири, які мають найбільшу питому вагу. Серед них:

- земельний податок на забудовані ділянки;
- земельний податок на незабудовані ділянки;
- податок на житло;
- професійний податок.

Від земельного податку звільнено об'єкти державної власності. Він не стягується із фізичних осіб віком від 75-ти років, а також з осіб, які одержують спеціальну допомогу із громадських фондів або допомогу у зв'язку з інвалідністю. Що стосується повноважень місцевих органів управління у Франції, то вони мають право вводити й інші податки та збори на установку електросвітлення, податок на прибирання територій; місцеві збори на освоєння копалень; мито на автотранспортні засоби; на освоєння родовищ тощо. Ставки місцевих податків, які знаходяться в їх компетенції, органами влади визначають самостійно під час формування бюджету на майбутній рік, однак у межах, встановлених Актом Національних зборів (парламенту Франції) максимального рівня .

У законодавстві Японії існує Закон «Про місцеві податки», де прописано види податків, які можуть стягувати місцеві органи влади. Згідно з цим Законом місцевим органам влади надано право за необхідності застосовувати ставки оподаткування, які перебільшують стандартні [23]. Перелік цих податків обмежується списком, який наведено у цьому Законі. Крім того, вони можуть запроваджувати і податки, не передбачені цим

Законом, але тільки за умови, що міністр внутрішніх справ дає на це свою згоду. Це відбувається лише у випадку, коли нові обов'язкові платежі не перешкоджають торгівлі між адміністративно-територіальними одиницями та не дублюють інших місцевих і національних податків. Якщо говорити про кількісні показники, то у Японії вони складають понад 20 податків, серед яких 12 — на рівні префектур та більше десяти — муніципальні. Серед муніципальних найбільшим від загальної суми податків, які отримали муніципалітети, є податок на мешканців — 50,6 %, 37 % складає податок на майно, 3,6 % — тютюновий акциз [24].

У Норвегії — країни, яка перша серед країн Європи прийняла Закон про місцеве врядування («Акт про ольдерменів», 1837), відповідно до законодавства діє дворівнева система місцевого самоврядування. Вона складається з 19 графств та 431 муніципалітету. Столиці Норвегії (місту Осло) надано особливий статус, вона є водночас і графством, і муніципалітетом. Графства й муніципалітети виконують різні функції та мають незалежні один від одного бюджети. У країні діє кілька систем збирання податків, у тому числі муніципалітети самостійно збирають «муніципальну» частину податків міста [25]. За даними Л.І. Старецької, вагому частину доходів бюджетів муніципалітетів Норвегії становлять саме надходження від місцевих податків, зборів та платежів — близько 50 %.

Що стосується практики використання податків на майно, то, на думку О. Яфінович, вона має як позитивні, так і негативні сторони. Серед позитивних визначаються такі: відповідність засадам справедливого оподаткування, зручність для застосування на місцевому рівні, стабільність надходжень, сприяння більш ефективному використанню майна, не призводить до зменшення податкової бази загальнодержавних податків і зборів. Серед негативних рис відмічають складність в адмініструванні, непопулярність серед населення, відсутність простих та ефективних методик оцінки вартості майна тощо.

Але також існують країни, де податок на нерухомість складає незначну питому вагу у надходженнях місцевих бюджетів, це Данія, Фінляндія, Греція та Люксембург — тут він складає менше 10 % обсягу власних надходжень.

Зростання власних доходів місцевих бюджетів має підвищити рівень фінансової спроможності органів місцевого самоврядування. Досвід деяких зарубіжних країн міг би стати дуже корисним для України, він свідчить про те, що в цих країнах відбулась податкова реформа та є вагомі результати у цій сфері.

Висновки

Як бачимо, місцеві податки і збори відіграють суттєву роль у доходах бюджетів місцевого самоврядування. Тому, головним стратегічним завданням у сфері місцевих фінансів – є вдосконалення механізмів адміністрування, встановлення економічно обґрунтованих ставок місцевих податків і зборів, виявлення і дієва реалізація резервів у частині розширення бази оподаткування, постійна робота щодо створення сприятливих умов для розвитку бізнесового середовища, а також розроблення та реалізація інвестиційних проектів.

Місцеві податки і збори тісно пов'язані з фінансовою децентралізацією, яка має велике значення, адже вона є однією з умов незалежності та ефективності місцевих органів і підконтрольних їм територій, сприяє розвитку всіх аспектів життя населення, враховуючи особливості географічно-територіального, природно-кліматичного, економіко- правового, соціально-політичного характеру території.

Кожна адміністративно-територіальна одиниця має законодавчо закріплене право на економічну самостійність, тому повинна мати власний бюджет, яким самостійно могла б розпоряджатися без зовнішнього втручання. Це необхідність фінансових джерел для організації управління соціальним і економічним життям регіону. Дані джерела формуються на основі певних податків і платежів, що надходять до відповідного бюджету певної території.

Безперечно, місцеві податки і збори є регуляторами перерозподілу ВВП у країні, вони впливають як на економічні і соціальні процеси в регіонах, так і на рівень фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Фіскальна роль місцевих податків і зборів полягає у формуванні фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування. Важливим критерієм оцінки аспекту місцевих

податків і зборів є тенденція (її визначають як відношення суми зібраних податків до зміни ВВП). Показник питомої ваги місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів характеризує фінансову незалежність та автономію місцевого самоврядування.

Реформування податкового законодавства України внесло значні корективи в систему місцевого оподаткування. Основними бюджетоутворюючими місцевими податками в Україні стали єдиний податок та плата за землю. Однак недоліками системи місцевого оподаткування є незначна фіскальна значущість місцевих податків та зборів, відсутність законодавчих основ функціонування системи самооподаткування, відсутність системи цільового місцевого оподаткування.

Таким чином, діюча в Україні система місцевого оподаткування, як і податкова система країни у цілому, потребує постійного вдосконалення. Проблеми функціонування системи місцевого оподаткування в Україні спричинені недосконалою системою адміністрування цих податків. Пошук шляхів збільшення обсягу місцевих податків і зборів повинен йти не лише в напрямі простого збільшення платників податків та розширення бази оподаткування, а й у напрямі створення сприятливих умов для оподаткування. Реалізація та дотримання цих вимог є запорукою створення міцної, стабільної системи місцевого оподаткування в Україні.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс].
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI [Електронний ресурс].
3. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України і деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році» від 20.12.2016 р. №1791-VIII.
4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.97 р. № 280/97-ВР, зі змінами та доповненнями.
5. Михайленко О. В. Місце та аналіз місцевих податків і зборів з урахуванням особливостей змін законодавчо-нормативної бази / Михайленко О. В. - НУХТ, 2017.
6. Проць Н. В. Сутність і фінансова роль місцевих податків та зборів в умовах реформування бюджетного і податкового законодавства / Проць Н. В. - Луцьк, 2016.
7. Казюк Я., Венцель В. Об'єднані громади більш мотивовані нарощувати місцеві податки та збори / Казюк Я., Венцель В. // Прес-центр ініціативи "Децентралізація", 2017.
8. Станкус Т., Крот Ю. Місцеві податки і збори / Станкус Т., Крот Ю. // Бюджетна бухгалтерія, 2016.
9. Грапко Н. В. Місцеве оподаткування в сучасних економічних умовах / Грапко Н. В. – ЧНУ, 2017.

10. Рішення Тернопільської міської ради від 30.06.2015р. № 6/60/27 «Про місцеві податки і збори».
11. Звіт про виконання дохідної частини бюджету м. Тернополя за 2015р.
12. Звіт про виконання дохідної частини бюджету м. Тернополя за 2016р.
13. Звіт про виконання дохідної частини бюджету м. Тернополя за 9 місяців 2017р.
14. Аналіз надходження місцевих податків і зборів м. Тернополя за 2014р.
15. Аналіз надходження місцевих податків і зборів м. Тернополя за 2015р.
16. Аналіз надходження місцевих податків і зборів м. Тернополя за 2016р.
17. Аналіз надходження місцевих податків і зборів м. Тернополя за 9 місяців 2017р.
18. Аналіз виконання дохідної частини бюджету м. Тернополя за 2014р.
19. Аналіз виконання дохідної частини бюджету м. Тернополя за 2015р.
20. Аналіз виконання дохідної частини бюджету м. Тернополя за 2016р.
21. Аналіз виконання дохідної частини бюджету м. Тернополя за 9 місяців 2017р.
22. Гостева О. Ю. Місцеві податки в зарубіжних країнах: досвід та напрями застосування в Україні / Гостева О. Ю. // Економіка та право, 2016.
23. Калустян Я. В. Оцінка систем місцевого оподаткування зарубіжних країн / Калустян Я. В. // Інноваційна економіка, 2013.
24. Дмитровська В.С. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування [Електронний ресурс].
25. Калкуле Е. Структура і розподіл повноважень у системі місцевого самоврядування Норвегії / Е. Калкуле // Економічний часопис-XXI, 2016.